

הארם עדיין עוד לא נרפא. הא למה זה דומה לחולה במחלת החום שטרם ממנו החום עד הקצה האחרון שהוא עדיין מסוכן מחמת הצטננות והעדר החום לגמרי שעדיין נצרך לרפואה: **ובזה יש לפרש הכתוב והנה נרפא נגע הצרעת** מן הצרוע. והכל תמהו שלכאורה הי' צריך לומר להיפוך נרפא הצרוע מן נגע הצרעת. ולפי דרכנו בדקדוק גדול נאמר, שהצרוע לא יצדק לומר עליו עדיין שנתרפא כמשל הנ"ל, אלא נגע הצרעת הבא מחמת גסות הרוח נתרפא. ולזה אמר הכתוב שיקח עץ ארז ושני תולעת ואזוב ויעשם אגודה אחת כרוכים זה בזה. היינו שעץ ארז שהוא רומז לגסות הרוח מדת קין לא יהי' לבדו אלא כרוך ומצורף לשני התולעת והאזוב שרומז למדת הבל, והיינו ששפלותו של תולעת ואזוב איננו מצד שנעשה שפל ע"י סיכה מהזולת אלא שמעצמו הוא כך, כן זה ישליך ממנו השפלות שבאה ע"י יסורין ובזיון הנפש אלא שיאחו מדת השפלות מצד עצמו בהעריך את עצם ערכו נגד מעלת השררה והממשלה שנמסרה לידו, שלזה רמו על עץ הארז שהוא מצורף לשני התולעת והאזוב, והיינו שזה יביא וימסוך את זה וזה את זה ככאמר הלל הגבתי זו השפלתי והשפלתי זו הגבתי לפי פירושו הנ"ל, ומה שנתגאה מקודם כארז לבדו עתה יהי' מצורף כנ"ל, וזהו צד הטוב שבקין וצד הטוב שבהבל יחד תאומים כמו שהיתה כוונת הבריאה בהם, ומעתה מובן צורך הרפואה שנתבקשה עוד ומהי ההשפלה שעליו עוד להספיל א"ע וצורך עץ הארז וצורך האגודה:

ויש עוד לומר בענין צורך עץ הארז שיהי' באגודה עם שני התולעת והאזוב, עפ"י דברי הזוה"ק (מ"ו): כמה דעונשא דהאי בר גש בגין מלה בישא כך ענשי' בגין מלה טבא דקאתי לידי' ויכיל למללא ולא מליל וכו' כ"ש אי עמא אזלין בארחא עקימא והוא יכיל למללא לזו ולאוכתא להו ושתיק ולא מליל וכו' נעכר במכתשין דמסאבותא וכו'. וע"כ מנוגע זה שנעשה מדוכא ונכנע מכל אדם יכול להיות שבאם תודמן לפניו מלה טבא כנ"ל לא ימלא מחמת שפלות רוחו, לזה באה אגודה זו

לטהרתו לרמו שיהיו בו המדות יחידים, במקום שצריך להיות קשה כארז לדבר ולהוכיח יהי' קשה כארז, ובמקום שצריך להיות נכנע יהי' נכנע, ובלאו הכי עדיין אין רפואהו שלימה ויכול הנגע לחזור עליו בשביל ההכנעה וסילוק הדבור:

והנה אין למטה מנגע ואין למעלה מעונג. בודאי כמו שהמצורע צריך שתי המדות לטהרתו מנגעו, כן לעומתו שבת שהמצוה בו עונג שהוא להיפוך ממצורע יש בו נמי שתי המדות יחידיו צד הטוב שבקין וצד הטוב שבהבל, להיות לבו מוגבה בדרכי ה' ולעומתו שלא יהיו כל עניני עוה"ז תופסים מקום כלל, ונראה שזה ענין זכור ושמור, שיהי' כאילו כל מלאכתו עשוי ולא יהרהר אחר מלאכתו היינו שיהיו כל המלאכות וצורך הפרנסה כאפס ואין אצלו ואינם תופסים מקום כלל, וזהו זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו שאחד מושך את חברו כנ"ל שקין והבל היו תאומים:

אם לא יבין

זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו והוא אל הכהן. ויש להבין שהרי הוא לא בא אל הכהן שהכהן הוא עדיין בתוך המחנה כמ"ש בסמוך ויצא הכהן אל מהוץ למחנה. ונראה כי רמו יש בדבר, שתחילה יש לו להתעורר מעצמו ויכוון לבו להיות טהור ולבוא אל הכהן, אף שעדיין אינו רשאי ליכנס אל המחנה מ"מ מחשבתו להיות בתוך המחנה ונחשב כאילו הוא שם, כמו שדייק כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה מהמשנה עירובין (פ"ד מ"ז) הי' ככיר אילן או גדר ואמר שביחתי בעיקרו נחשב כאילו הוא שם וקנה שם שביתה, ורק אז יצא הכהן אליו אל מהוץ למחנה, וכענין דבאתערותא דלתתא דברישא מעוררין אתערותא דלעילא, ואפשר שגם במעשה הוא מתקרב אל החומה ברישא, דבלא"ה בודאי הוא יוצא מתוך אהלו לקראת הכהן, שהכהן איננו נכנס לאוהל המצורע להיטמא בביאתו אל אהלו, ובכן איננו רחוק לומר שהוא יוצא מאהלו ומתקרב אל החומה ברישא, וזה לימוד לכל אדם שלעומת זה הוא מכין עצמו לפני הזמנים המקודשים ומכוון את לבו להיות טהור וזכה להשיג טהרת הרגל מלעילא:

בענין שלשה הקרבנות שבצדק האדם עולה ואשם, כבר דברנו בה ואפשר אין בהמ"ד בלי היהודים:

דהנה איתא בספר יצירה אין לטעלה כ"ס ואין למטה מנגע, וע"כ מצורע זה להיפוך משבת, והנה עונג הוא ר"ת עין גדר, והיינו דכתיב ונחר יוצא מעדן להשקות את הגן ועדן הוא עדינא עלאה הגבוהה מהכל ה' הוא למטה שיש לו חיבור בעולם הלבני וע"כ אדה"ר הי' משכנו בגן, וכשתהיה בה מקום משכנו הוא בעוה"ז הגשמי והצד המוציא והמביא שפע מעדינא עלאה לק"ה מקבילים לשלושה עולמות בריאה יצד עש"י, ושבת כולל כל שלשה אלה שבת דליא ושבת דיממא, ומנחתא דשבתא, שבתא דכ"ב סעודתא דעתיקא עבדינן ולשון עתיקא כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה כל"סין הכ"ב הרים, ויעתק משם, היינו שהוא לטעלה לר"ב ואין לו שום חיבור לכל הבריאה והוא כ"ב לעדן, שבתא דליליא היא סעודתא דה תפוחין, תפוח הוא כולל בהוכו כל הברי' ושדה תפוחין מקביל לגן שהי' כולל כל ה' אילנות, מנחתא דשבתא הוא מקביל ל' היוצא מעדן להשקות את הגן ובוה"ק: דא וא"ו והוא פשוט למבינים, והם נגד אב יצחק ויעקב, אברהם איתא את כל בא' והי' לו צירוף ומתחבר עמהם להכניסם ו כנפי השכינה מקביל לגן, יצחק הי' תמימה מתבודד ודבר אין לו עם כ"ב ויהי כי זקן יצחק ותכתיבה עינו כראיתו כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה שיהי' א גדולים שמחמת רב הבהירות אי א להסתכל בו, וכמו שפירש האר"י"ל ברא ד אור ובורא חושך דבריאיה שהיא ל' מיחסין אלי' חושך שהיא חושך שלכ"ל: יכולין להסתכל מחמת רב הבהירות, וה ענין ביצחק כי זקן שפירשו ז"ל (יובא: זקן ויושב בישיבה ע"כ ותכתיבה עינו: רב הבהירות שהשיג והוא מקביל לעדן, הוא יושב אוהלים כלול בתרין סבבא אחיות רחל ולאה מתבר עלמא עלאה: תתאה כבוזה"ק, מקביל לנחר היוצא להשקות את הגן:

Longing for Redemption: Where There is Hope, There is **חילת**
1027-1032 (1027-1032)

ר' אלעזר הלוי אור ז"ל

2

הוא מה דכתיב (שמות כ. ט) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, שנאמר לשון יחיד, ש"ל המכוון שיהודי צריך להאמין אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך, אותך הוציאו מארץ מצרים ובעבורך בלבד היה כדאי כל היציאת מצרים [ע"י נועם אלימלך

[כ"ט/אלקין]

כבר כתבנו הערה שתיבת 'הוא' מיותר. ראיתי בספר קדושת אהרן מהרה"ק רבי אהרן מסדיגורא זי"ע, שכתב לכאר ע"פ מ"ש חז"ל (סנהדרין לו.) שחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, כל איש ישראל צריך לחיות תמיד בהרגשה שעליו עומד העולם, וזה הכונה גם כאן שכל אחד חייב לראות עצמו כאילו 'הוא יצא' ממצרים, כאילו שרק הוא יצא ממצרים, ובשבילו היה כל היציאת מצרים, וצריך ליתן שבח והודאה להקב"ה כאילו לו לבדו נעשה הטובה הזאת.

עוד הוסיף ביאור בזה ש'חייב' אדם, היינו אפילו בדור שהוא כולו חייב, כאילו 'הוא' היינו הדור יצא ממצרים, כמו ביציאת מצרים שהיה הדור משוקע במ"ט שערי טומאה, בכל זאת היה הגאולה, כן גם עתה אל יפול לבבו ויצפה לישועה. בכל דור ודור צריכים להאמין באמונה שלימה על הנצחיות של יציאת מצרים, ובכל מצב שנמצא האדם יכול האדם לצאת מן המיצר, משום שכמו שאז יצאו מעומק הגלות והקליפה, כן נשאר כח זה לנצחיות.

פר' יתרו, רסיסי לילה אות טו]. וזה הכונה 'חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא', הרשע לפי שהוציא את 'עצמו' מן ה'כללי' כפר בעיקר, אבל כל אחד חייב להאמין ולראות את 'עצמו' כאילו 'הוא' יצא ממצרים, שהוא בלבד יצא מארץ מצרים.

רש"י (שמות י. כב) מביא דברי תו"ל (שמריד י. ג.) למה הביא עליהם חשך? שהיו בישראל באותו הדור רשעים שלא היו רוצים לצאת ומתו בשלשת ימי אפלה כדי שלא יראו מצרים במפלתם ויאמרו אף הם לוקין כמונו. ראיתי מהרה"ק בעל דברי יואל זצ"ל שבוה מיושב מהה' שלכאורה קשה הלא כל כלל ישראל היו במ"ט שערי טומאה, ומי היו הרשעים האלו שמתו בג' ימי אפילה, למה היו אלו יותר רשעים מאלו שנגאלו? רק שרש"י מכאר שנקודת הגאולה תלוי בציופי לגאולה, ואלו שמתו בג' ימי אפילה לא היו רוצים לצאת, וזה היה החילוק בין אלו שמתו לאלו שנגאלו.

שאלה? מה היה? מי היו? מי היו? מי היו?

לפעמים חסר האדם התשוקה לצאת ממצרים כי אינו יודע כלל שהוא נמצא במצרים, אינו מכיר את המצב שלו, וממילא אינו רוצה לצאת, ולפי זה י"ל 'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים', היינו שעל האדם לדעת שהוא עדיין במצרים, ואז יכול לבוא לידי יציאה ממצרים, אבל אם חושבים שהכל בסדר אז אי אפשר לראות עצמו כאילו יצא ממצרים.

אנו חיים בגלות ואין אנחנו עבדים בגלות עבודה קשה, אנו חוש טוב שבעולם, וכך היה הבית יעקב להרה"ק מא ענין הגלות במצרים ב מה דאיתא בגמרא ב כפה רך רב שמוראל כפריכה. כפה רך היינו ל שדיברו אתם מתחילה ל רך שידמה להם שאין שהמשיכו אותם לאט ל השעבוד שרצה להרו לעבדות כדי שישתכה חורין מעולם, רק שז עבדים מעולם, וכל כח מישראל כח תפלה ול ודעתם, שלא יהיה ל לישועה לצאת מן הג לחירות, שלא יתפללו להם להעלותם משם. המצריים שאם יתפללו מיד בתפלתם. ע"כ התו בפה רך כדי שלא יצו הגלות היה שהיה נדבו מצרים למקום מעונג ב היה הארץ כגן ה', ש תשוקות וחמדות עד כי טוב להם לישב במצ שאתא (מכילתא יתרו) שאין ממצרים, שהיה נוח ל מלהיות שר בארץ אהה מזה שהיו עבדים. ואתו כי כאשר ראה פרעה

יב _____ שיחות הגר"ש פינקוס זצ"ל

והדבר תמוה עד מאוד! הרי בר"ה, כדי לזכות בדין צריכים שופר. היודעים אתם כמה כח טמון בשופר?! כביכול, כשתוקעים בשופר מזיזים את כסא הכבוד! כך גם מצה בפסח, מתן תורה בשבועות ולולב בסוכות. כל אלו כלים אדירים! כיצד יתכן שע"י הכנת דגים או צחצוח הנעליים זוכים לשבת שהיא שקולה כנגד כל המצוות?

התירוץ הוא: אכן לא ע"י הדגים זוכים בשבת קודש. אין שום כלי שעל ידו ניתן בכלל לזכות בה. זוהי מתנה מיוחדת מאת השי"ת, וצריכים רק לרצות בה!

בשאר המועדים אגחנו בעצמנו צריכים לייצר את קדושת היום, ולכן ^{מחייב 1234567} אנו פועלים ע"י אותם כלים נפלאים שניתנו בידינו, הלא הן המצוות המיוחדות לכל מועד. אבל שבת היא מתנה, והקב"ה נותן אותה למי ששואף ורוצה בכל נפשו לקבלה. ע"י הכנת התבשילים לכבוד שבת, הראה בכך האדם שהוא מצפה לשבת וחפץ בה. הוא זוכר היטב את השבת ועושה 'עסק' גדול מההכנות לקראתה, ממילא הוא זוכה לאותה מתנה הנקראת שבת.

זכיה ע"י שאיפה להשגת הדבר

יסוד זה מוצאים אנו במקומות נוספים.

ע"י מה זכו בני ישראל לצאת מגלות מצרים? ע"י "ויזעקו", שרצו לצאת. ידועים דברי רש"י על הפסוק בתחילת פרשת בשלח "וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים" - "חמשים - אחד מחמשה יצאו, וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי אפילה".

ומה היה חטאם שבגיננו לא זכו לצאת מצרים? - חטא אחד ויחיד: הם לא רצו לצאת! היה להם טוב שם ולא הרגישו צורך לצאת ממצרים. הקב"ה אמר: לאחר שתצאו תקבלו פני שכינה! אבל הם אמרו: טוב ויפה, אבל לנו טוב גם בלי השכינה. אם כך - אמר הקב"ה - אם אינכם מתלהבים מקבלת פני שכינה - תישארו כאז!

גם ליציאה מהגלות בה אנו נמצאים נזכה רק ע”י שנרצה לצאת ממנה. כשנרצה לצאת מהגלות - הקב”ה יוציאנו, וכדברי החפץ חיים הנודעים, שאם ר’ יושע בער - ה”בית הלוי” זצ”ל, לא היה יכול לסרב להגיע לאותה עיר שביקשה למנותו רב כששמע ששלושים אלף יהודים עומדים ומצפים לו, על אחת כמה וכמה אם היו כלל ישראל מצפים למשיח באמת - הוא היה בא. אם היינו זועקים להשי”ת - הוא היה מושיע אותנו מיד!

לשבת קודש זוכים ע”י ששואפים לשבת!

עשיית ‘עסק’ משבת

עצה נפלאה לחיזוק השאיפה לשבת היא - לעשות ‘עסק’ משבת, כלומר: לזכור את השבת לא רק בשבת עצמה, אלא גם בימים שלפניה.

זוהי הלכה מיוחדת שמצינו בשבת, שבכל ששת הימים עלינו לזכור את השבת.

אין עוד מצוה שמצינו בה הלכה זו. לא כתוב שצריך לזכור את פסח כל השנה [רק את יציאת מצרים, אבל לא את חג הפסח], כך גם שבועות, סוכות וכו’. רק את השבת צריכים אנו לזכור: ”היום יום ראשון בשבת, שני בשבת” וכו’, במשך כל ימות השבוע זוכרים אנו את השבת.

לכן כדאי ורצוי מאוד כבר ביום רביעי לחשוב: עוד יומיים תהיה שבת. עוברים ליד חנות וחושבים - את המאכל הזה אקנה לכבוד שבת, שהרי בעוד יומיים אזכה לביקור של הקב”ה בכבודו ובעצמו! אני אהיה בקודש הקדשים, בבית המקדש! מדוע, אפוא, שלא אקנה איזה ממתק לכבוד שבת?

ביום ששי בבוקר - כל הזמן לחשוב על השבת. רואים את אמא מכינה דגים - לבקש ממנה להוסיף קצת מלח לכבוד שבת. ”שבת קומט”! [שבת מגיעה!].

אשרי מי שזוכה ללכת בדרכם של גדולי הדורות שהיו מתחילים בהכנות לשבת כבר מתחילת השבוע. כמוצא בגמ’ על שמאי הזקן שכאשר

ר' צדק הכין למלכות 515

בית רבן. אמר אם אין גדיים אין תישים וכו'. לפי שהוא היה כלי מוכן להוליד חזקיה, שהיה מרכיץ תורה ביותר, כדאיחא בסוף פרק קמא דכבא קמא ובפרק ב' דסנהדרין (כ.). ועד שלא נמצא עם הארץ בימיו, כדאיחא בפרק חלק (צד:) עיין שם ממש ההיפוך¹².

שלשלת גדולה כזו, רק לא רצה להיות עמה אפילו לעולם הבא. דגם שיהודה זינה ויצא ממנו מלכים ונביאים, והיה זנותו רצון הש"י, כמו שאמרו ז"ל (סוטה י:). יצחה בת קול ואמרה ממני וכו' ולמצוה יחשב, אבל תמר היתה צדקת וזו (אשת פוטיפר) רשעת, ולא רצה להיות עמה בעולם הבא.

[ג] על כל מיני ישועות של הש"י לאדם יש

בעתה ואחישנה זכו אחישנה, לא זכו בעתה (סנהדרין צח.). ובעתה היינו כשכבר חסר לו הדבר והוא צמא ומשתוקק ונצרך לה [וכן הוא בעתה לענין ביאת משיח, כאשר יהיו הכל צמאים לישועתו ולא יהיה שום עצה אחרת לישועת ישראל, ומוכן למשכיל כמה מאמרי רז"ל בזה]. ואחישנה היינו טרם יקראו שמקרים רפואה למכה. וזה שרמזו רבא לרב עיליש (ב"ב קלג:)¹³ במה שקרא עליו בעתה אחישנה, רצונו לומר שלא זכה לאחישנה, אבל על כל פנים — בעתה לזה זוכה כל נפש מישראל אף הלא זכה. שבעתה מזמין לו הש"י הישועה, ואם יראה שאין מזמין, זה לאות שעדיין אין צריך לה ויוכל להיות בלתי.

[מט] כל אחד ידע שבמה שיצרו חוקפו ביותר הוא כלי מוכן לאותם דברים ביותר, להיות נקיים וזכים אצלו. וכברים שהרכה לפשוע בהם, ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב. ולכן אמרו בויקרא רבה (כא) שבאבר שבו חטא בו יעשה מצוות¹¹. ואין זה רק תיקון לעבירה הקודמת — מדה כנגד מדה, אבל הוא גם תיקון נפשו כפרט¹⁴. כי כל אחד נברא לתיקון איזה דבר פרטי, אשר בו נתיחדה נפשו כפרט ואין לה חבר. (כמו שלא נמצא פרצופים שוים, ופרצוף פנים רומז על צלם אלהים דנפש) כנודע מאמר הקדמונים על מאמר רז"ל (שבת קיח:): אכרך במאי והירי טפי. ועל כזה אמרו (גיטין מג.) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם, שעל ידי המכשלה הוא מבין שלכך נוצר לתקן אותו דבר. הלא תראה אחז חתם התורה, כמו שאמרו בחלק (סנהדרין קג:) ובמדרש (בר"ר מב) שמנע תינוקות של

מט 23

Each person has a special purpose

דך שאמרו ז"ל (שיהש"ר ה. ב) של ישראל שנאמר צור לבכי, ילה י: הוא אינו שש. רק ידוע ש כח מיוחד, שבעים אומות ת בנפש, וביום ההוא יגדל הוצר הרע גם כן כמו שאמרו כי יפה שעה אחת בתשובה בעולם הזה מכל חיי העולם זיד. ואז יהיה ככלל, ואבדן הוא אבוד ממשלת אותו כח דך שנתאונן קהלת וכן רז"ל הילדות, ואעפ"י ששנינו זקני ש וכו' דעתן מתיישבת וכו', (סו"ט ה) מחשיבות הזקנים וכן אלא שפסק החמדה והיצר לעם בחציפות, שלמדו ממנו קה. והוא היה ראשית גויים, ביט ע"ה בישראל כמו שאמרו קצג:). לכך הכח שהשיג יתוקן ית הימים, ובעקבי משיח אז נא יתגדל ויהיה במעלה.

וכי עם רשעים ואפילו לעשות מפורש במכילתא כמו שכתוב ונתחבר עם אחוזהו פרץ ה' את שנתחבר עמו ללחום נגד צי אל תלך בדרך אתם (משלי ז דרך בספר משלי ורצה לומר מצותה, ואמרו ז"ל (יומא לה:)) רצה להיות עמה לעולם הבא, א רק קבול שכר ולא עונש, וזה ז הבא. רק שבאמת יוסף נשא בא שבט בישראל ומשיח בן אה גם כן זה, שממנה יצא

צי הרע שישהט, ולרעה אחרת על דו צדיקים כוכים ורשעים כוכים... שף. ואמר להם הקב"ה: מעשי ידו ט שש ושמה כממלתך של רשעים

[נא] כל השתדלות האדם כשכירת היצר כתאוות נקרא חן ויופי לבד, שהוא שקר והבל שאינו קיום לעד. כי היצר מתגבר בכל יום

11. לחשיבות העניין אעפ"י שהרעיון כחור הנני מעתיק את לשון המדרש ויקרא רבה כא. ה: "בזאת יבא אהרן, והו שאמר הכתוב: כי בתחבולות תעשה לך מלחמה. ר' נתן ור' אחא בשם ר' סימון אמר: אם עשית חכילות של עברות עשה כנגדן חכילות של מצוות. עינים רמות — והיו לטוטפות בין עיניך, לשון שקר — ולמדתם אותם את בניכם, ידים שופכות דם נקי — וקשרתם לאות על ירך, לב תורש מחשבות און — והיו הדברים האלה על לבך, רגלים ממהרות לרוץ לרעה — הרי רק אחר מילה שהיא בין כרכים, הפיח כוכים עד חמס — ואתם עדי נאום ה'. משלה מרגים בין אחים — בקש שלום ורדפהו".
12. סנהדרין צד, א: "מה עשה (חזקיה), נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו, ברוק מרן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מנכת ועד אנטופרס ולא מצאו חינוק ותינוקת, איש ואשה, שלא היו כקיאין בהלכות טומאה וטהרה".
13. כבא בתרא קלג, ב: רב עיליש טבר לרוך דין טעות, נדמן לשם רכא והוכיחו על טעותו, התבייש רב עיליש "ואכסיף, קרי עליה (ורבא לנחמו) אני ה' בעתה אחישנה". רשב"ם: "איכסיף: רב עיליש מרבא פן יאמר רבא כליבו: אילו לא הייתי בכאן היה דן דין שקר, וכן כל דינין שהוא דן שלא בפני... נחמו (ורבא): אני ה' בעתה אחישנה, בעת שהצדיקים צריכין לישועה הקב"ה ממציאה להם. אף אתה, אני ידע כן שמעולם לא באת חקלה על ירך, שהרי עכשיו זימנני לי הקב"ה קודם שהגעת להודאה ולא נכשלת".

Truly detaching the nesi requires help from above

כל החטא הוא מפאת כחן של האומות ועשו בראשם וכמ"ש (תהלים ק"ו ל"ה) ויתערבו בגוים, או מחמת קלקול האויר, וע"כ נהפך העונש על הגורמים, וזהו שאמר הפייטן זעם מאז תרשיש ואיים, היינו בשביל החטא שלו, והנה כחו של עשו כשהוא בתקפו הוא מונע את לבב ישראל מתשובה שלימה, אך מחמת רבוי העוונות שהביאו המקטרגים ונהפכו על עשו נהפך עליו העונש ונשפל כחו מלטמטם הלב עוד, ואז ישראל עושין תשובה שלימה, וזהו פי' (ישעי' מ"ד כ"ב) שובה אלי כי גאלתיך:

והנה מרבית העוונות היו סיבה לתשובה שלימה, כי לולא מרבית העוונות לא הי' נשפל כ"כ כחו של עשו, והי' בו כח למנוע התשובה, וע"כ כמו תשובה מאהבה שזדונות נעשו כזכיות, שפירשו המפרשים מפני שהזדונות היו סיבה לתשובה לכן שבו כולם להיות כזכיות, כן גמי מרבית העוונות דיוה"כ שהיו סיבה לתשובה שלימה נעשו כזכיות, וע"כ גדולה מעלת התשובה ביוה"כ מבכל הימים, דאפי' תשובה פשוטה שרוב ישראל עושין בכחם להפוך הזדונות לעושהם כזכיות, ונתוספה בישראל חיות חדשה מפאת מרבית הזכיות, אחר סילוק כחו של עשו המטמטם את הלב ומסלק את החיות וכמ"ש (דברים כ"ה י"ח) אשר קרד בדרך, ואז זוכין לסוכות שהוא חיבור שמים וארץ סוכה גימטריא צ"א הוי' אד', היפוך עמלק, שאין השם שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, וזוכין למצות לולב, ובירושלמי (סוכה פ"ג ה"א) היבש פסול על שם לא המתים יהללו ומכלל שמצות לולב היא בחיות והתלהבות:

ברמ"א (א"יח סי' תרכ"ד) והמדקקים מתחילים מיד במוצאי יוה"כ פ בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה: נראה לומר שהוא כענין שאמרו ז"ל (פסחים קי"ז:) בד' כוסות של פסח בין שלישי לרביעי לא ישתה, והטעם הגיד כ"ק אבי אדומ"ר זצלה"ה כי ד' הכוסות הם נגד ד' הלשונות של גאולה והוצאתי והצלתי וגאלתי

581/10
←

ולקחתי, ואם היו מפסיקין בין שלישי לרביעי הי' מורה שהגאולה היא ענין בפני עצמו, והלקיחה שהיא מ"ת הוא ענין בפ"ע, ואין הדבר כן, שהגאולה לא היתה אלא כדי לקבל את התורה, וכמ"ש (שמות ג' י"ב) "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים של החר הזה, עתה"ד:

והוספנו לומר שזאת היתה צצת ה' לסתום פי כל מקטרג, והיינו שמשרע"ה אמר מה זכות יש להם כברש"י שם, והיתכן לומר שמשרע"ה הי' ח"ו מקטרג על ישראל, אלא שמשרע"ה ידע שפיר שכל מקטרגי העולם ישננו את פיהם לקטרג על ישראל לומר מה נשתנו אלו מאלו, ות' שנה אמרת להשתעבד ועדיין לא כלמו, ובאשר הקב"ה אוהב משפט לא ידחה אותם בגילא דחיטתא, ע"כ שאל באיזה זכות, כלומר טענה לטעון נגד המקטרג, ואם לא, טוב שלא להתחיל, וע"ז השיבו הש"ת בהוציאך וגו' תעבדון את האלקים וגו' היינו שכל ההוצאה היא צורך גבוה, ושוב אין מקום לשום קטרוג, כי בשביל שאינם ראויים לא יגרע צורך גבוה, וזה עצמו שמגידין לבן רשע בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, ופירשו רש"י והא"ע שההוצאה היתה בשביל שאקיים מצותיו, ולא שמקיימין בשביל ההוצאה, אלא הכל הוא צורך גבוה, וזה חוסם פי כל מקטרג וטוען, וזהו בין שלישי לרביעי לא יפסיק, וישראל השכילו זה, וע"כ תיכף אחר היציאה התחילו חושבנא לדכיותא למ"ת, שביום ט"ו יצאו, ואור לט"ז התחילו לספור למ"ת, שבזה הורו שאין לוקחין גאולה לצורך עצמם אלא לצורך גבוה:

ולפי האמור יש לומר שזה עצמו הוא הענין להתחיל מיד במוצאי יוה"כ בעשיית הסוכה, כי ביוה"כ יצאו נפשות ישראל לחירות, וישראל נצחו דינא נגד אומה"ע, ויש לומר שבטעם זה עצמו נצחו דינא, שכל הברכות והישועות של ישראל הכל הוא צורך גבוה וכבוד שמים, ושוב אין שום קטרוג, וישראל השכילו זאת, וע"כ מתחילים תיכף במצות הסוכה להורות על ענין זה:

בפייט (יום ב' של סוכות) נתן טעם על ריחוק ד' ימים סוכות מיוה"כ, כדי שלא לערב שמחה בשמחה, הפירוש סמחה של מחילת העוונות בשמחת החג, ומכלל שבדין הי' שתיכף אחר יוה"כ שנתקיים (בראשית ל"ג ט"ז) וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה, יתקיים ויעקב נסע סוכתה כבוה"ק (תי"ג ק'):

וי"ש לומר טעם על המתנת ד' ימים אלה, דהנה משמע במדרשים שהעקידה ובב מילת אברהם היו ביום הכפורים, והנה בעקידה כתיב ביום השלישי פירש"י שלא יאמרו המבו וערכבו פתאום, אלא המתין לו שלשה ימים כדי שכל מה שיעשה יהי בתכלית יחזק הדעת, ולא יאמרו שמחמת גבירה עליי ההתלהבות לא עשה בדעת שלימה, וזה עצמו יש לומר הטעם מה ששאל צצה על הבינה, שכל המפרשים דברו בזה מה ראה לטאל צצה ע"ז, ולפי דרכנו יש לומר כדי להראות שלא עשה כמטורף בדעתו מחמת התלהבות, אלא בתכלית ישוב הדעת, והנה ידוע למבייניב שדעת היא קישור השכל והמדות, והאע"פ בשביל שעשה בישוב הדעת גמור, וכדי שלא יאמרו, וזה גמי שהענין האלקי יהי קבד בו ובזרעו בלי שום פירוד וסילוק לעולם: והנה כענין זה הם ישראל ביוה"כ כגב הס"ם מעיד עליהם שהם כמלאכי, כבמדרש, והתלהבות ישראל ביוה"כ גדולה מאוד, והי' מקום לומר שכל מה שישראל מתאמצים במצוות לולב ומיניו וערבה, סוכה וניסוך המים, הלל ושמחה, שנה בא כהמת ההתלהבות ובלי ישוב הדעת, ע"כ באה המצוה להמתין ד' ימים עד שיהי' נעשה הכל ביחוד הדעת גמור, ובשביל זה זוכין בסוכות לדעת כידוע למביינים, וכן אנו אומרים קודם נטילה לולב ובנענועי אותם תשפיע שפע ברכה מדעת עליון וכו':

בהמבדיל שיסד האר"י ז"ל שובו לכב לאהליכם, ובראשיכם אלקיכם, יהללו שמו במחול וכו', דהנה במדרש (ויק"ד פ"ל סי' ג') שישראל ביוה"כ הקב"ה מחדש

באר מחוקק - ר' חיים אהרן קרפ"ס

תמיד כארנו, שמצוות כיבוד אב ואם ושמועה בקולם נאמרה רק אם זיי ההורים אינם כסחירה-לציוויי של השם יתברך. אם חס ושלוש רוצים רציאו מהישיבה ועל ידי זה לעקרו מן היהדות האמיתית כפי שאנו מכינים תה, אינו חייב להקשיב להם. "מנין שאם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו תחזירי אבדה שלא ישמע לו שנאמר איש אמו ורבו תראו ואת שכחותי וגמרו אני ה' כולכם חייבים בכבודי" (כבא מציעא לב, א).

נמצא שמצוות כיבוד אב ואם, וכן שאר המצוות, גמילות חסדים וכו'. ויים במכתן מיוחד, אם מתאימים עם שאר ציוויי התורה. רק כשמקיימים וופן זה, הכתיחו לו חז"ל שאוכל פירותיהם בעולם הזה והקין גם קיימת ולם הבא.

כעת יש להוסיף הבנה אחרת בתלמוד חורה כנגד כולם. למרות שכבוד ואם וגמילות חסדים הן מצוות מאד נעלות, מכל מקום אל ידכו האדם כל שיו, כחוחיו ומרצו לקיים מצוה אחת או אפילו לקיים כל המצוות, ובינתיים וניח לימוד התורה. ותלמוד תורה כנגד כולם, תלמוד תורה הוא העיקר. מנה אפשר להשיג כל הסגולות והיתרונות הדרושות לעליית האדם, בכדי וכל לרכוש מדרגות יותר נעלות בקדושה ונטהיה. לכן על האדם לרכו כל יבוחו ומסירותו ללימוד התורה, ולהתרגש ולהתלהב עוד יותר בלימוד זודה, אשר רק על ידה יוכל לזכות לחורת ה' תמימה משיבת נפש, ולהתעלות פש על ידי שאר המצוות.

דיצא

Amiel for grechness

השאירה

ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו (ויצא כח, יב).

רבו המפרשים בכיאר החלום ופתרונו.

במלבי"ם כתוב, על זה הראו לו בחלום הנבואי איך הוא בעצמו הסולם. המקשר כל העולמות, כי מוצב ארצה מצד גופו וראשו מגיע השמימה מצד נשמתו עכ"ל.

ויש לבאר החלום כאופן אחר. אין מראין לו לאדם אלא מהתורה לבו (ברכות נה, ב). מאחר דיעקב אבינו היה מחשב ומהרהר תמיד להגיע ולבא בסוד האלקי, לידע ולהבין סודות הבריאה כולה, ריז דרוין, לכן הראו לו בחלום שאמנם לא נפלאה היא ממנו ולא רחוקה היא. וזה הוא מובנו של וראשו מגיע השמימה, דענינים שמימיים — סודות הבריאה — אמנם בידי להשיגם.

אולם צריכים להבין מה הוא מובנו של וסולם מוצב ארצה. זה שהראו ליעקב סולם — שלב אחר שלב ומדרגה אחר מדרגה — ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו, מה הוא כיאורה?

ויש לבאר, דאי אפשר לאדם להגיע ליתרון המעלה, לשלימות וגדלות הנפש אם לא ירכוש בקרכו מעלת השאיפה. שיהיה נטוע בו החשק והרצון הגמור לענינים נשגבים ולדרגות נעלות, ושיחדר כולו בשאיפות נעלות וחזקות, להגביה עצמו מעל מצבו, בכדי שיוכל להגיע למעלות ויתרונות. רק אז יגדל כאמת.

ויש להוסיף, דכמדת השאיפה מונח עוד ענין — שגם יהיה לו הרצון

לעבוד ולעמול בכדי שיוכל להשיג מטרתו הרמה אשר שואף אליה.

בהחסר לאדם השאיפה לדרגות נעלות, השתדלותו לא תעזורנו להשגת אותן הדרגות. זמי ששואף כבר לדרגה גבוהה, אולם אינו שואף לעבודה תמידית ועמלות בכדי להשיגה, גם לא יזכה להגיע לגדולות. הכל תלוי בשאיפותיו של האדם, וכמדת כוחו וגבורתו אשר מוכן להשקיע להשגת המגמה. כפי אשר יציב לו האדם כדמיונו החזק וכרצונו הגמור לחכלית הנרצה, וכפי אשר מוכן לעמול כתמידיות בה, כה יעורנו ה', ויכול יוכל.

לפי זה מובאר מוכנו של סולם מוצב ארצה ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו. הנהווי לבו של יעקב אבינו הוא עבודת שלב אחר שלב ומדרגה אחר מדרגה, בכדי שיוכל להשיג המטרה הנשגבה — ראשו מגיע השמימה — אשר שואף אליה.

”וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הכיאתם את עומר התנופה שבע שבתות תמידות החיינה” (אמור כג, טו). ”לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל וכמו שכחב”אם לא כריתי יזמם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמח”, והוא העיקר והסבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה מסיני ויקיימהו וכמו שאמר השם יתברך למשה ”זה לך האות, כלומר תקבלו התורה שהיא העיקר שבשכלי זה הם נגאלים והוא תכלית הטובה שלהם וכו’, ומפני כן כי היא עיקרן של ישראל ובעבודה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלה אליה נצטיינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד בלבנו כעבד ישאף צל דימנה תמיד מתי יבא העת הנכסף אליו שיצא לחירות כי המנין מראה באדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא” עכ”ל (חינוך מצוה שו’).

למדים אנו מדברי החינוך עד כמה חשובה וגדולה היא מעלת השאיפה לגדלות. שהיי קבעה התורה למצוה שיספרו יום יום עד קבלת התורה — לטעם כלבו ובנפשו של האדם הכוסף והרצון לקבלתה. מבלעדי השאיפה, לא היו זוכים כלל ישראל לקבלת כל התורה, ולא היו יכולים להשיג ולקבל תוכנה המלא. אלמלא השאיפה הנפשית לתורה, לא היה נספג ולא היה נקלט בקרבם פנימה התורה והחכמה האלוקית כפי שהיא. זולת החפץ והרצון הגדול לא היו יכולים לקבל התורה, ולא רק כמדה מה, אלא שהשאיפה לה היתה צריכה להיות חזקה ומוגברת, כעבד ישאף צל, אשר מלבד חשקו לצל גם מוכן הוא לעבוד בכדי להשיגה.

כל גדולי ישראל והחכמים שכלל דוד ודוד זכו ונחנעלו למדרגות גדולות רק עבור שאיפותיהם הגדולות והכיסופים הנעלים, מלבד היגיעות הגדולות בעבודת התורה והחכמה אשר יגעו ועמלו אל החכמים.

יש להוסיף, דמלבד שמעלות השאיפה לגדלות והשאיפה לעבוד וליגיע עבודה מגברת כח להשיג גדולות אלו, ופוחתת שערות לכלי המחשבה בכדי שיוכל להשיג ולקלוט הרבה, גם מדה זו כשהיא לעצמה — כאוחר שעה שהאדם שואף לגדולות אלו — מגדלת ומרוממת היא את האדם. כשרעוהו ממולא בשאיפות נעלות בכדי להגיע למעלות בתורה ולמדוד נאצלות, נחנען תוכו ופנימיותו, ונפשו מיטהרת ומתקשטת, ומוחו מחתיל לחשוב באופן ייחוד נעלה מן הרגיל.

”מה היה תחלתו של רבי עקיבא” (אבות דרבי נתן פרק ו’ משנה ב). חז”ל כווננו לדעת הסוד הגדול אשר גרם להתפתחות נפשו של רבי עקיבא, רצו למצוא הכח הטמיר שהיה טמון ואצור בקרבו בעודו כחחלה. כשנגלה ונראה לפניו כח גדול של רבי עקיבא, את כבוד תורתו, ושמו ההולך מסוף העולם ועד סופו, איש הפלאים והתנא האלקי, ודשו ושאלו איזה כח היה כיסודו, מה הן הסגולות היקרות שרכש בקרבו כראשיתו, טרם גידולו, אשר מתממת גדל וקם עלי אדמות בר עילאה כמוהו.

ענו ואמרו ”בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר מי חקק אכן זו וכר’. אמרו לו עקיבא אי אתה קורא אבינו שחקו מיים. מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו מה רך פסל את הקשת, דברי תורה שהם קשים ככרול על אחת כמה וכמה שחקקו את לבי שהוא כשר דדם (שם).

מוקל וחומר שלמד ניתן להכין הבניא אשר נחקל בה. בעמדו על פי הבאר, ומחזה אכן קשה הנחקק והנפסל על ידי מיים שטוח ופרוש לפניו, למד שאפשר לחקקו לבו של כשר ודם על ידי תורה, ולהשיג את כל התורה כולה, למרות שימשך העסק מיים ושנים רבות. המים הרכים היו פעלו חקיקתם כאבן משך זמן רב, בדילוף טפה אחר טפה, ולמד מזה רבי עקיבא שהשגת כל התורה אמנם בידי הוא, הגם שיצטרך לעמול ולעבוד עליה זמן רב. מהמוטר השכל שלמד לעצמו דבר כעיינתו ומה שהטרידו — איך אפשר לקנות כל התורה כולה כשמתחילים בניגל מאוחר, הלא אירכה מארץ מדה ורחבה מני ים הוא (איוב יא, ט) היא.

9

כבא בתרא כא. ב. רואים אנו מזה עד היכן מגיע מדת קנאת סופרים, שחיי למרות שאסור להשיג גבול חבידו מאחר שירד לחייו, מכל מקום כשנוגע ללימוד התורה מותר הוא, ואין לשים לב לקיפוח פרנסתו, מכיון שעל ידי זה תרבה חכמת התורה כעולם. ויש להתפלא עד כמה חשובה היא לימוד התורה בישראל, ועל איזה גובה העמידו חז"ל ערך חכמתה.

[החזון איש (ספר אמונה ובטחון) מוכיח מהגמרא הנ"ל דמוסר נמדר בכח ההלכה. מאחר שיש הלכה דקנאת סופרים תרבה חכמה, נהפכת המדה המוסרית מהקצה אל הקצה. במקום אחר נחשבת מדה זאת לרעה ולאכזרית, ומצד אחר ההלכה קובעת שהיא מדה טובה ונכונה.]

ויש להוסיף כמדת שאיפה לגדלות, דמלכד שהיה כח המועיל לעליה ולשלמות, ובגלל זה עצה טובה היא וחקנה לכל אחד ואחד, גם חובה היא חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב (חנא דבי אליהו פרק כה), הרי דחייב אדם להיות שואף לגדולות ונצורות — מעשה האבות — בכדי להגיע אל הראש, ולסוף חליתו.

ומאחר שחייב הוא על האדם לשאוף לגדולות, צריך הוא להביא מדה זו כתשבון נפשו, אם אמנם ממלא אחריו, וכאיה מדה משתל בה. "חשבונו עם נפשו על מה שיש ביכלתו ממעשה העבודה, ולהרגיל בה ולהתמיד עליה, וירוך ויחרץ לעשושה עד שתשוב לו למהג. ואחר כך ישתל להוסיף על מה שיש ביכלתו, ויכסוף לו בלבו, ויעלה אליו במחשבתו, וישאל מהיקל לעזור ולאמצו על יותר ממה שיש ביכלתו מן הידיעה והמעשה כלב ומצפון נאמן וכשיחמיד על זה, ימציא לו הכווא בקשותיו, ויפתח לו שערי ידיעתו, ויחזק שכלו ואבריו לעמוד במצותיו, אשר למעלה מיכלתו מדרגה אחר מדרגה, כמו שנאמר (ישעיה מח, יז) אני ה' אלקיך מלמדך להועיל מודיך בדרך חלך" עכ"ל (חובת הלבבות שער השבון הנפש פרק כא.)

כאמור, מעלת השאיפה לגדולות מדה יקרה היא באדם וכן נעלה היא בכדי להגיע לגדולות אלו. ואף שרואים אנו בעזרת ה' בישיבה הרבה כוחות גדולים, רעננים וטובים העובדים ועמלים בעמלו של תורה, ועולים הרבה, אולם כדאי הוא להגביר מדת השאיפה לגדולות ונצורות בידיעת התורה, כחכמה ורעת וכלל מדה טובה. שהיה על ידי זה יגדלו להיות מגדולי הזמן ומצדיקי הדור. ואל נא להסתפק במועט, כי חובה על האדם להשתדל כמה שביכלתו ובמה שלמעלה מיכולתו, כי אז יחונן ה' דעת ויגדלו מאד להיות ממצדיקי הרכים, ואז יזוהירו לעולם ועד.

אולם, כעייית השגת כל התורה כולה אינו אלא למי שמעוניין בזה ושואף לגדלות. רק מי שכוסף ומחשק לגדלות נטרד ממניעת השגתה. רבי עקיבא נחלק ביאוש, עד שלמד לעצמו מהאבן הנפסל, והבין שאכן יש חקוה. ומאז שראה שאין העדר למציאות השגת כולה, התחזק בשאיפותיו החזקות וברצונו הכביר, ולא היה מעצור לרוחו עד שנהיה לרבי עקיבא. וזה הוא המובן של תחלתו של רבי עקיבא — הכח הרוחף להשגת גדולתו היה שאיפתו.

מהמתרחש לפניו — אכן חקוק על ידי דילוף מים משך זמן רב, ומלימודו ממנו — שידיעת כל התורה אמנם בכדי ההישג, למדים אנו שכוחו של שאיפה לרומם את האדם ולהרחיב דעתו, וגורם לו חתשבה והכנה יוצא מן הרגיל. שהיה המון אנשים מסתכלים באותו חזיון, אולם לא מבינים אותה ולא לומדים ממנה מוסר השכל. אולם השואף מכין בה, והוא תולדה מרחבות דעתו והכנתו היוחר עמוקה אשר נתהווה מכה שאיפתו.

כזמנו, ביחוד באמריקא, לקויים אנו כמדת שאיפה לגדלות. מסתפקים במועט ושמתים בחלק זעירא. נעדרים אנו מבעלי רוח שירצו ויכספו לעליות גדולות. הדמיונות והחלומות של בני הנעורים, ליגדל בתורה כפי שראינו בישיבות אירופא, כמעט שאין רואים. אותה ההתלהבות וההתרגשות לגדלות בתורה ששלטה בישיבות שמה, אין. איזה כעל כשרון בישיבות דרש לא חלם לעבור על כל הש"ס ולידע היטב על כוריים לכל הפחות שלשה סדרים בגמרא — נשים, נזיקין ומועד. השאיפה להיות גדולי תורה ויראה אמנם גברה מאד, ולכן נתעלו הרבה חכינו לגדולים וחכמים.

עוד סבה להתפחתות התלמידים בישיבות אירופא כאופן נעלה היה קנאת איש מרעהו בלימוד התורה. באמריקא אין כעיא כזאת — אין תחרות ואין קנאה. אולי כענינים אחרים יש קנאה, אבל חסר הוא בלימוד התורה. גם חסר כושה כאשר נפתחים כמדת הידיעה — סימן לא טוב.

כעצם, מדת הקנאה מדה גרועה ופחותה היא. הקנאה מוציאה את האדם מן העולם (אבות ד, כח). ורקב עצמות קנאה (משלי יד, ל). אולם קנאת סופרים מדה גדולה ויקרה היא, מאחר שתולדתה היא ריבוי החכמה.

"אמר רב הונא האי בר מבואה דאוקי ויחיא ואתא בר מבואה חכריה וקמוקי גביה, דינא הוא דמעכב עליוה, דאמר ליה פסקת ליה לחייה. ומדה רב הונא במקוי דרדיק דלא מצי מעכב דאמר מר קנאת סופרים תרבה חכמה"

In Ar
peple
רבי
הש"ס

The Life and Legacy of R' Shlomo Freifeld

And it was there, amidst the humble walls of the *shul*, that he was first overcome by this longing to be a *talmid chacham*, too.

There was a man who walked the streets of East New York and Brownsville, who went from house to house like a salesman desperate for a sale. He was desperate, but he was no salesman. R' Yitzchak Schmidman was an illustrious *talmid chacham*, a product of some of Europe's leading *yeshivos*. He had arrived in America as a representative of the legendary Mirrer Yeshiva, but one of the board members of Yeshiva Toras Chaim chanced to hear him speak, and was taken by his passion and heart. He convinced R' Schmidman that America needed him, and he became the principal of the school.

R' Yitzchak Schmidman

"Tein li hanefesh, give me your children," R' Schmidman would appeal to the parents, crying out on his endless journey from *shul* to *shul*. He would often comment on the words of the *navi* Yirmiyahu, who described *Hashem's* eternal love for *Klal Yisroel* and recollection of their loyalty - "*lechtech acharai bamidbar, be'ereetz lo z'rua*, how you followed Me into a wilderness, into an unsown land."

R' Schmidman would explain that it was not only a *midbar*, a desert, but also an *ereetz "lo" z'rua*, a land where "no" was planted, where the attitude of negativity and hopelessness had already taken root.

And he sought to combat that "no," to show people that it was

possible to raise children committed, sincere Yids. Among these children And it was in that I Yeshiva and Yeshiva I He loved the Yids every nuance bespoke atmosphere.

He learned how Yids celebrate.

Many decades later, surrounded by a *kehilla* the *shul*.

"The *shul* used in such a *shul* - I was there. I learned from the *shul* who saw it the way they saw it pleasure, like Gan

"The way the food was, what *caesal* Olam.

"On *Shabbos* M behind the *mechitzah* that they were pleased that He should be women with the *fatashos*. You did to know that they heard it ....

"For me, the force of my life ...

קסו דברי ראה שמואל

במדת ההתפארות ומושך אותה להתפארות גשמית, והולך אחרי תאוות עיניו, הר"ז עושה קרחה בין עיניכם פי במדת ההתפארות של תפילין שמשימין לטוטפות

שהוא לפני ה' (כז, כז) עזו הדע ידע מרת נפשו אנפין יש לתורה כיון שמתחוקק בשא מכת העזו והעז בעצבות, ולא עד היא חלק מעבד עבדות זו להלך (בראשית ג, יז) חידך, העצבות ה' שמדמה כי היא לאמיחו של דבר לך (שם יח), נ טוב מאומה.

ת ב ו א

ויהי כי תבוא אל הארץ אשר ה' אומר לך נחלה וירשתה וישבת בה אמרו חז"ל (ויק"ר יא, ז) והי"ה לשון שמחה בכל מקום. מאמר החכם אין שמחה כשמחת הנצחון. כל זמן שלא ניצח האדם את יצרו אינו יכול להיות שרוי בשמחה מפני החשש שמא יגזול ממנו שוב את הכל. רק לאחר שכבש את יצרו וטיהר מדותיו בבחי' וירשת, פי' שיעלה בידו לגרש את האויב מתוכו, רק אז וישבת בה תוכל לשמוח בשמחת הניצוח.

Learn after... especially

No more until the next day

אתם נצבים היא להתכלל ה' כי אז הבחי' כפי אורייתא וישראל אחת וכל ישראל

Learn after... especially

[137] ארמי אובד אבי וגו' אבי פירושו רצוני (כמ"ש אולי לא תאבה וגו'). היצת"ר בכח הרמאות שלו מאבד את הרצונות שלי, שיהי נגד רצונו ית', וירד מצרימה, שמושך ומוריד את התענוגים והתשוקות לדברים חומריים לאכו"ש יתירה וחמדת כבוד וגיאות וכדו'. והעצה לזה, ונצעק אל ה' אלקי אבותינו, לא להביט על שפל מצבו שנמצא בו, כי אם לעורר בלבו ההרגשה שהשי"ת הוא א' אבותינו והוא עצמו כמו הבן שאינו מתבייש לחזור אל אביו בכל מצביו לעולם.

אתם נצבים א'מית. עיקר רצו שאם אינו אמת הטובים המה כז קטנה אחת טהה במיוחד בענין ה' שהיא מפנימית יודע לכהון ולה לפי ערך האבתי להיותכם נצבים, כי אתה אלקיה לעד, לפי ערך ית' כך יש לה

Repice with every bit of good and you'll receive in all the good

ושמחת בכל הטוב. צריך כל איש יהודי לשמוח בחלק הטוב שלו ולשנוא את חלקי הרע שבקרבו, ואו יהיה בכלל אהבי ה' שנאו רע וגו' (תהלים צו, י), וע"י שמאהב ע"ע את חלק הטוב ומשניא את חלק הרע, זוכה ומתקיים בו שומר נפשות חסידי', הקב"ה בעזרו לשבר ולמגר את חלקי הרע הקשים ביותר לשבירה. וז"ש ושמחת בכל הטוב, שמח בכל חלק טוב שיש בך, אפילו כלשהו ועי"ז תזכה לשמוח את"כ בכל הטוב ממש, שתהי' כולך טוב.

ושמת בטנא. איתא בספה"ק טנ"א בגימט' ששים כנגד ט' מסכתות הש"ס.

נ צ ב י ם

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיהם וגו'. הביטוי נצבים משמעותו בקומה זקופה בהתחזקות ובשמחה. אדם מישראל שהוא בבחי' כואת הר"ז אות

אתם נצבים להתייצב לפני ה' ומתייצב נגד הק להתייצב נגד ה ועל משיחו. ב

כא בריכות שיר השירים א, ה המעיין

פנימיות רצון היהודי לעולם הוא לשם שמים

שחורה אני ונאווה בנות ירושלים (א, ה)

שחורה אני במעשי ונאווה במעשה אבותי (שהש"ר עה"פ)

יש לומר בפירוש דברי המדרש, דבמס' בבא בתרא דף י' ע"ב, האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחי' בני ובשביל שאזכה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור. ואמרינן שם שזה דוקא בישראל, אבל בעכו"ם כל צדקה שהם עושין חטא הוא להן וכדכתיב חסד לאומים חטאת. וברש"י שם מבאר הטעם, מפני שישראל דעתן לשמים בין יחי' ובין לא יחי', אבל בעכו"ם אינו נותן אלא על מנת כן ואם לאו מתחרט.

והנה על הפסוק 'וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב' (שמות ו', ג') פירש רש"י וארא אל האבות. וכתבו המפרשים כמה פירושים לפרש כוונתו. והחתם סופר כתב דאבות יש לפרשו מלשון רצון, וכדכתיב "לא יאבה". וזהו כוונת רש"י, וארא אל האבות, שהש"ת נראה לכל אלו שרוצים בו, שאין לך דבר העומד לפני הרצון.

זהו נראה כוונת המדרש. זה וודאי ששחורה אני במעשה, שתמיד הם בגלל איזה תנאי ופני' ומתערב בהם מחשבות אנכיות, ו"האני" הוה משחיר אותם. אמנם נאווה במעשה "אבותי". שפנימיות רצוני הוא רק לשם שמים, ומוכן הייתי לעשות מצוות אלו בין אם יתקיים התנאי או לא יתקיים. ואף הנותן צדקה על מנת שיחי' בני הרי זה צדיק גמור.

appears to those who desire Him

by beautiful 1197

זשירים

- כא ..... וא לשם שמים
- כא ..... המצוה
- כב .....
- כה ..... לו ואלו דברי אלקים חיים
- כז ..... ק"ש
- ל ..... תקיפה
- מח .....
- נ ..... ידב
- נב .....
- נג ..... יחי'
- נה ..... מצוה עצמה
- נז ..... להאיר חשכת הגלות
- נט .....
- סג ..... י
- סד ..... רוב
- סז ..... והזמן

המסייע למצוה שברו בעושה המצוה

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי (א, ט)

יש לפרש לפי מה שכתב הבית יצחק (הובא בפרדס יוסף פרשת בשלח) דלפיכך שירת מרים אחר קריעת ים סוף היתה רק על "סוס

ובאשר עדיין לא הי' נשלם המירוק בענין השכל בעת היציאה ופרעה הי' לו חיבור עמהם והלך עמהם לשלחם ע"כ לא הי' אפשר שתיכף בעת היציאה תהי' נמי הגאולה בענין השכל. וזה נעשה רק על היס, והיינו דהנה כתיבדבר אל בניו וישבו ויחנו לפני פי החירות, וישראל בטלו את דעתם ועשו כן ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו שלא לשבור את לב הטף והנשים שעמהם כבמכילתא אלא בטלו את דעתם ושכלם. וזה הי' מירוק לחטא השכל. ע"כ זכו בים להגאולה בבחי' השכל. ונטבע פרעה וכל חילו כי נסתלק אז גם כח פרעה ונגמרה הגאולה גם בלב גם בשכל:

מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו. הנה במדרש כל דל

ואביון שבספר תהלים בישראל הכתוב מדבר, ואיכ יש להבין מי המה הנדיבים נדיבי עמו שהרי ישראל בכללם הם הם הנקראים דל ואביון? ונראה דהנה בחגיגה (ג.) דרש רבא מה דכתיב מה יפו פעמיו בנעלים בת נדיב כתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב וכו' שהי' תחילה לגרים ע"כ, ואיתא בספיק שכל האבות נקראים נדיבים, ולפי"ז היא הבטחה לכלל ישראל שלעתיד יקמם מעפר ומאשפות. דהיינו מצב שבתכלית השפלות מגושם ומזוהם, עד שיושיבום עם אברהם אבינו ויתר האבות בישיבה אחת, ונראה שזה נמשך מטאת שיש בהם מדת התשוקה לאביון שבשמים, וזהו הלשון אביון שפירשיי בעלמא תאב לכל טובה. ובידוע שבמדה שאדם מורגל בעוה"ז אותה מדה

לראות בשמים ובארץ:
 זמקמי מעפר דל
 מאשפת ירים אביון:
 להושיבי עם נדיבים
 עם נדיבי עמו: ס מושיבי
 עקרת הבית א-
 הַבָּנִים שִׁמְחָה הַלְלוּהָ:
 א בָּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
 בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
 לֹשׁוֹ: ב הִוְתָה יְהוּדָה לְקֹדְשׁוֹ
 יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו: ג הַיָּם
 רָאָה וַיָּנֶם הַיַּרְדֵּן יֹסֵב לְאַחֹרַי:

ההרים

דבוקה בנפש אף אחר הפרדה מגויתה. וכבוה"ק (ח"א ק.) אי בני אתמשיך בתר קביה ותיאובחא דילי' אבחר'י בהאי עלמא. לבתר כד נפיק מיני' איהו אתמשיך אבחר'י עכ"ל, ועיין באבן עזרא בהקדמתו לקהלת, וע"כ בישראל בשביל שנקראין אביון שמשתוקקין לאתמשיך לעילא, כך מדתם נמי בההוא עלמא שמשתוקקין לעולם יותר ויותר לסלקא בדרגין עלאין דרגא בתר דרגא עד שזוכין לישוב בישיבת האבות. וזה לימוד גדול לכל איש שישגיח היטב על התשוקה שלו ולא יניחה לההרגל ולהאבה המוסתרת בלב ישראל. שזוהי יתד גדולה שהכל תלוי בה, ויקבע שעות לעצמו להתבונן בה עד שיקנה בעצמו מדת התשוקה בכל יום יותר ויותר אחת מהנה לא נעדרה. וכבר אמרנו בשם "כ"ק אבי אדומיר זצלה"ה שהניד ליביחוד

בענין זה למען טור משאול מטה שאיש שיש בו תשוקה דהקדושה הנני ערב לו שלא יראה פני גיהנם, ואם יובא שמה יעוף עד מהרה משם כחץ מקשת עכ"ד"ק ז"ל. הנה הוא זצלה"ה דיבר למען טור משאול מטה. ובמקרא דהלל הנ"ל מפורש עוד יותר שזה מועיל לעליות גדולות עד מאד. ע"כ כל ערום יעשה בדעת להרגיל אי"ע בתשוקה זו. הגם שזו סגולה טמונה בלימוד התורה, וכברשיי בפסוק והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, מימ בדורות האחרונים שהדעת מעוטה והלכבות אטומים צריכין לזכור זה ולהתעורר במועל, שמענה ואתה דע לך:

ד"ר ראה וינוס. מה ראה ארונו של יוסף ראה. ונראה דהנה בזוה"ק (פ') נח

ס"ז

* וכן נ"ב חזו"ט - כ"י ק"מ ק"ל

ס"ז:) דבנין כך אקרון מי המבול על סבי' כ"י מי נח זאת לי משום דלא בני רחבין: עלמא ואחאכידו וקרבנא דאקריב לבתר דה לקריב מקודם דילמא ישכך רוגזא מלכא: יהודה אמר דנח דחיל על גרמי' הוה בנין דלא יארע בי' מותא בגו חיביי עלמא דהוה חמי עובדיהון בישא כל יומא והיך מרגזין קמי קביה כל יומא. ויש לפרש דנח דחיל להקריב קרבן עליהם ולעורר עליהם רחמים שמא לא יחזרו בתשובה ויהי' שפע הקדושה שימשיך עליהם בקרבנו ותפלותיו לבטלה. ואולי אם לא יועיל שעי"ז יחזרו בתשובה עודיוסיפו להרע. כי הקליפה תתחוק בשפע הקדושה שימשיך עליהם. ויהי' כעין חטא דור המבול, ואולי ירא שלא יבוא ח"ו לחטא בפועל מחמת זה שהקליפות ינקו ממנו. והדברים עתיקים, וזה שאמר בגין דלא יארע בי' מותא בגו חיביי עלמא. ולתיק דריי אצייכ נהי' לחטא כי באשר הוא צדיק יכוד צולם ה שמים וארץ עליו הי' מוטל הדבר זה למסור נפשו עליהם כמו מרצ"ה כצ"ה אין מחני נא מספרך אכר כתבת ונראה דזה החטא תיקן יוסף הצדיק בה שהמשיך קדושה ליטב לבק ביכולת ישראל לסבול שם הגלות ולא בהם. וכמ"ש המפרשים בפסוק שכני: לאדון לכל מצרים היינו טעשה להסיר: על מצרים ואחיכ אמר להם להבול ולא על שום דבר ומסר נפשו בשביל ישראל:

ד הַסְרִים
 גְּבֻעֵית כְּבֹדִי
 לֵךְ הַיָּם
 תִּסְבֵּב לֵא
 תִּרְקָדוּ
 כְּבִנְיָנָא:
 הוֹלֵי אֶרֶץ
 יַעֲקֹב: ה
 מֵי הַיָּם
 כָּרִיד

הַעוֹלָה
 וְנֶאֱלָם
 מִצְרַיִם

דטוענייה וכו'. וכן תתעלה יותר המצוה בהתאחד כמה בני אדם. והשלישי, כי תפילת היחיד אם הוא בלי כונה וכיוצא אינה מקובלת, ותצטרף עם הרבים ותתקבל. ועיין מה שכתבתי בענייניו בספרי הקטן פתח עינים ושם בברכת.

מדבר קדמות [מערכת צ אות יא]

ציפיה לנאולה

עיקר העפיה להתפלל שה' יוציאנו מהגלות

ואלה שמות בני ישראל הבאים [שמות ה, ה]

ראשי תיבות ושביה. ואפשר לרמוז שצריך להיות מצפים לישועה ולהתפלל לה' שיגאלנו, ועיקר הכוונה בעבור השכינה כביכול שהיא בגלות, וכמו שאמר הכתוב ותהלים קטו, א' לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד", וזה שאומרים "כי לישועתך קוינו כל היום", לישועתך דייקא כביכול. וזה אפשר רמו ושביה בצדקה, ושביה ששבים בתשובה בעבור צדקה שהיא השכינה, וזהו בצדקה שכוננתם בתשובה ליחד הדורים. וזה רמו ואלה שמות בני ישראל הבאים ראשי תיבות ושביה, מצרימה גימטריא שכינה, שהתשובה היא בעבור השכינה.

אי נמי, דבעבור השכינה נצא מהגלות, כמו שאמרנו בזהר הקדוש וחיג רבו ועמה יפקון, וזה גם כן ושביה בצדקה, וזה רמו ואלה שמות בני ישראל הבאים, ראשי תיבות ושביה, מצרימה גימטריא שכינה.

חומת אגן

בשכר הקיווי לה' נגאל

השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדי... [הגדה של פסח]

להבין הכפל והשנוי, אפשר כמה שאמרנו ו"ל ושחר טוב מומר מו"ל למנצח קוה קויתי ה", זה שאמר הכתוב "ואמר ביום הוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו" ושעה כה, טו, אין ביד ישראל אלא קווי, כדי שיגאלו בשכר "קוה קויתי". וכן הוא אומר "טוב ה' לקו" ואיכה ג, כה. שמא תאמר "עבד קויה בלה קוץ, ואנחנו לא נושענו, קוה אל ה'. וכתוב "חוקי ויאמץ לבבכם" ותהלים לא, כה. דוד שקויה לי, עניתי. לכך "קוה קויתי ה'".

ובזה פרש הרב מהר"י בר דוד ז"ל בספרו הנחמד צמח דוד מטבע הברכה "את צמח דוד מהרה תצמיח כי לישועתך קוינו כל היום", ובשכר הקווי אתה גואלנו, ודברי פי חכם חן.

ואפשר שזה רמו המגיד "השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל", והיינו הקווי שכל ישראל יהיו יחדיו בארץ ישראל בבוא הגאולה. ובשכר זה הקווי "השתא עבדי, לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין", כי כן דבר המלך על ידי עבדיו רבותינו ו"ל, דבשכר הקווי אנו נגאלים.

שפה אחת

בת קול יוצאת מהר חורב
של תורה [אבות ו, ג]

מצד עושרם, יום ליום
ת. והידושים על הארץ
דומה מרובים העושים
בבור, שבהתאחד רבים
ה. כל טונא דמדלי
כי כל יחיד יש לו יתרון
לה מעלת הציבור. והו

הנועדים לדבר דברים
היה ביחיד. והיה משנה
לתו טועה בה להתפלל
שכבר עבר זמן קריאת

דים בטלים, "מעלבונה
ביחיד. כי הלא תראה,
ומזה תקיש על אחת
קדושה כל אחד נדרש
ולדברים בטלים נועדו
ש"י.

טו

[מנחת מ.]

ש רש"י, ובזהר ופרשת
וכו, אשגח בה קודשא
ין דלא מן וכאין אינון
עיין שם.

מעלת תפילת הציבור,
צדים העושים, המצוה
א דמדלי איניש תלתא

Longing for
Gedaliah